

«Il romontsch astga buca pitir»

Sin fundament d'ina retschera ei semussau uonn ch'ils possessurs da secundas habitaziuns dalla vischnaunca da Medel ein prompts da collaborar vid il svilupp dalla vischnaunca. Il president communal Claudio Simonet beneventa quella tenuta. El vul inna tala participaziun sche pusseivel mo cun risguard dil romontsch.

HANS HUONDER/FMR

La primavera vargada ei Daniela Kienzler – sviluppadra da projects en piazza parziala dalla vischnaunca da Medel – sedrizzata als indigens e possessurs da secundas habitaziuns cun in tschuppel damondas. Denter auter ha ella vultu saver, schebein possessurs da secundas habitaziuns e da mises – aschidadir habitonts parzials dalla val – savessen s'imaginar da s'engaschar en favur dalla vischnaunca. Vul dir: Gidar a surmuntar las sfidas actualas e vegnentas. Parallelmein ha ella vultu saver dils indigens, schebei els fussen prompts d'acceptar igl engaschament dils possessurs da secundas habitaziuns. Dils 190 possessurs da secundas habitaziuns han 67 rispundiu la retschera e dallas 144 casadas dalla val 83. Ils resultats dalla retschera muossan ch'ei dat in bien potenzial per ina participaziun dils possessurs da secundas habitaziuns vid il process da svilupp dalla vischnaunca. Ina tala cooperaziun vegn giavischada era dils indigens. Ils indigens sco ils hosps da vacanzas han la medema motivaziun: L'attaschadad alla Val Medel sco era la prontadad da s'engaschar en favur d'in svilupp positiv dalla vischnaunca.

Il president communal da Medel, Claudio Simonet, giavischava ina participaziun dils possessurs da secundas habitaziuns a discussiuns davart projects. Il romontsch astgi denton buca vegnir negligius en quei connex.

FOTO HANS HUONDER

«Nus havein adina puspei sentiu ch'igl ei buca tuttina a nos hosps da vacanzas tgei che succeda en vischnaunca.»

Claudio Simonet

informaziuns e sentupadas publicas da projects nua ch'ils hosps da vacanzas ein era envidai e san s'exprimer. Jeu vesel quella pusseivladad buca mo sin plaun politic, mobein per exempel era ella cultura. Sch'igl ei denter els entgens buns musicants sche savess jeu era s'imaginar ch'els fuorman – per exempel per ina fiasta – ina pintga gruppa da musica ensemble cun entgens indigens», puntuescha il president communal.

En interess dalla vischnaunca

Ei seigi egl interess dalla vischnaunca da haver ina collaboraziun constructiva culs hosps da vacanzas, in confrontaziun seigi en mintga cass d'impedir. Ina resalva ha Claudio Simonet denton: «Nus stein dar quitau ch'il lungatg romontsch vegni buca sut las rodas en quei connex. Il romontsch ei il lungatg uffical dalla vischnaunca e quei duei era restar aschia.» Ei seigi necessari da mirar co ins vegli proceder en cass che gruppas da lavur e cumissiuns seigien mischedadas cun glicud che capeschien per exempel mo tudestg. «Secapescha che nus lein era dar temps allas persunas cun dimora parziala en vischnaunca da s'adattar al lungatg. Quei ei buca mo in problem da Medel, mobein era da biasas autras vischnauncas romontschas. Nus lein buca esser memia radicals en quei grau, mo tonaton far valer nies lungatg uffical. En quei senn ei quei pia ina barriera», di Claudio Simonet e puntuescha: «Nus lein buca dar si tut, surtut buca il romontsch.»

Cumissiun da turissem

La vischnaunca da Medel ha installau ina cumissiun che ha l'incarica da sefatschentar dil turissem. Lur pensum sebas alla lescha lescha da turissem dalla vischnaunca ch'ei vegnida revidida uonn. Persunter ha la suprastanza communal tschercau commembars e commembars e dacuort ei quella cumissiun vegnida. Ad ella appartegnan Nadia Venzin, Armin Bundi, Silvia Jud, Petra Schneider, Hugo Müller, Ivo Pally, Christoph Scalet ed ils representants dalla vischnaunca gerau Werner Venzin e la responsabla per projects Daniela Kienzler.

Tscherca il discurs

Pil president communal Claudio Simonet ei quella prontadad dils habitonts en temps parzial in segn d'attaschadad alla vischnaunca da Medel: «Nus havein adina puspei sentiu ils davos onns sin fundament da discurs ch'igl ei buca tuttina a nos hosps da vacanzas tgei che succeda en vischnaunca. Ils bias vulan denton buca seligiar en ina funcziun ni l'autra. Els ein denton prompts da discussiunar davart singuls projects e quei ei gia fetg positiv. Quella mischeida d'opiniuns beneventein nus, surtut era per quei ch'atra glicud ha in auter pugn da vesta.» Claudio Simonet ch'ei dapi miez da quest onn al tgamun dalla vischnaunca da Medel constatatescha: «Nus havein adina l'impressiun ch'ils jasters seigien cheu pervia dil ruatus. Nus vesin denton che quei ei auter. Els han interess da separticipar alla discussiun publica. Quei havein nus viu la stad tier la discussiun suandonta alla presentaziun dalla lavur da Daniela Kienzler.»

Cun risguard dil romontsch

Tenor Claudio Simonet duein ils possessurs da secundas habitaziuns vegnir involvi en projects, aschilunsch ch'els giavischan quei. Entgens dad els ein era vegni eligi dacuort ella cumissiun da turissem (mira box). «Nus vegnin segiramein a dar ad els la pusseivladad da s'annunziar per ina causa ni l'autra, gest tenor situaziun. Ei vegn segir era puspei a dar

AGL UR

Il da tschun ed il paunin?

HANS HUONDER/FMR

Sch'il president communal da Medel, Claudio Simonet di ch'il romontsch astgi buca vegnir sut las rodas ella collaboraziun dils indigens culs hosps da vacanzas, sche ha el da principi raschun. Igl ei ina tenuta ch'ei da beneventar, surtut sch'ella vegn d'ina persuna ch'ei pronta da s'engaschar publicamein. Il medem mument metta il president communal denton era il det ella plaga.

D'ina vart senta la vischnaunca la prontadad da collaborar dils habitonts parzials, da l'autra seregorda ella dalla constituziun communal che di ch'il romontsch seigi lungatg uffical. Gia oz sesan plirs da lieunga tudestga en grems dalla vischnaunca da Medel, sco igl ei dil reminent il cass era en biasas autras vischnauncas romontschas.

Gest en suprastanza communal ha Medel giu ils davos onns pliras persunas da lieunga tudestga per quei che indigens – da lieunga romontscha – han surschau quels mandats ad els. Cun auters plaid: Pli bugen enzargi che fa enzargi, era sch'el sa buca ni mo malamein romontsch.

Quella tenuta ei capeivla e paradoxica enina. Ins sa insister sil lungatg romontsch en tuts gremis inclusiv gruppas da lavur e cumissiuns. Lu resc'ins che paucs – pil pli adina ils medems – s'entaupan e fan la lavur entochen ch'els ein unfis. Involver glicud jastra ellas discussiuns porta novas ideas, ina nova vesta sin quei ch'ins ha, mo savess sviluppar. Vischnauncas pintgas e vitgs ellas muntognas han mo in avegnir sch'els ein attractivs per

viver ed il meglier cass era per luvrar. Ei gida pauc tschintshar romontsch adina e dapertut sch'in suenter l'auter banduna la val.

Ei dat pia sulet treis pusseivladads: U ch'els indigens ein prompts da trer il carr, ch'els jasters emprendan spert romontsch ni ch'ins tscherca ina soluziun da conversaziun bilingua. Jeu manegiel che la davosa seigi la probabla sch'ins vul buca disfar la collaboraziun avon ch'ella lagi insomma entschiet. Persunas integradas ein in potenzial era pil romontsch. Sch'ellas s'identificheschan culla vischnaunca, ses vischins, sias atgnadas e tradiziuns, lu ein ellas probabel era prompts d'emprender romontsch. Da quels exempels dat ei. Lu havess la vischnaunca il da tschun ed il paunin enina.

SAGOGN

Is paccs che l'Uniu da dunnas da Sagogn ha rimnau el vitg per la Missiun cristiana digl ost.

FOTO MAD

Rimnau e tarmess 135 paccs

L'Uniu da dunnas da Sagogn separtichescha dapi zacons onns all'acziun «pacs da Nadal» dalla Missiun cristiana digl ost. La collegiazion cun quell'organisaziun ei sedada suenter ch'il collaboratur Michael Stauffer era staus a Glion per seprestar. Dapi lu organischeschan Petra Cavelti-Arpagaus e Rita Gfeller-Vincenz mintg'onn l'acziun el vitg. Sco quei ch'ellas communiccheschan alla FMR, han ellas retschiert puspei bia sustegn dalla populaziun. 135 paccs da Nadal, per affons e per carschi, han ellas rimnau. Ellas hagien grond plascher da quei segn da solidaritad cun carstgauns che han buca ton bia. Ellas engrazian resentidamein alla populaziun da Sagogn per quei mussament. Ellas rendan attent ch'ins ha rimnau en diesch auters loghens dalla Surselva medemamein massa paccs da Nadal. La Missiun cristiana digl ost ha gia menau tut ils bials cartuns zugliai cun pupi da schenghetg ella centrala, da leu ei il camiuon partius cun tut la rauba viers las tieras digl ost. Pign e grond selegran gia sin Nadal. (fmr/abc)

MUSTÉR

La media Romina Simonet (dretg) e Daniela Duff preparan las virolas, il medi Marc Huonder (davostier) dat ellas.

FOTO MAD

114 vaccinaziuns da booster en in di

Damai ch'igl Uffeci da sanadad dil cantun Grischun ha buc organisau quella ga in di da virola a Mustér e ha surdau l'incarica als medis da casa, ha la pratica da Marcus Huonder surpriu il gliendisdis vargau quell'obligaziun da virola ella casa da gira Puntreis. En collaboraziun cun il meincasa Gian-Reto Nuffer e la menadra dalla tgira, Silvia Berther, han 114 persunas dau suatientscha e priu la caschun da schar dar la tierza virola, quella da «booster». Biebin la mesadad dils virolai duront il di ein stai cusadentas e cusadents dalla casa e varga 50 persunas ch'ei involvidas ella tgira. Mintgin sa s'annunziar per ina virola els centers da vaccinaziun dil Grischun per telefon 081 254 16 00 ni online sut: Impf-check.ch. (uh/fmr/hh)